

Nr 1174

P RACE NAUKOWE

Akademii Ekonomicznej
im. Oskara Langego we Wrocławiu

Rachunkowość a controlling

Redaktor naukowy

Edward Nowak

Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej
im. Oskara Langego we Wrocławiu
Wrocław 2007

Komitet Redakcyjny

*Andrzej Matysiak (przewodniczący),
Tadeusz Borys, Jan Lichtarski, Adam Nowicki, Zdzisław Pisz,
Waldemar Podgórski, Wanda Ronka-Chmielowiec, Jan Skalik, Stanisław Urban*

Recenzenci

*Ksenia Czubakowska, Władysław Filar, Tadeusz Galanc, Teresa Martyniuk,
Edward Nowak, Henryk Ronek, Jan Turyna, Marian Walczak*

Redaktor Wydawnictwa

Aleksandra Śliwka

Korektor

Teresa Wiatrowska

Projekt okładki

Beata Dębska

**Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy**

**© Copyright by Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu
Wrocław 2007**

PL ISSN 0324-8445

Druk i oprawa: Zakład Graficzny AE we Wrocławiu. Zam. 346/2007

Spis treści

Słowo wstępne	11
Urszula Balon, Anna Boratyńska-Sala: Znaczenie kosztów jakości w systemie zarządzania jakością	13
Piotr Bednarek: Ewolucja miejsca i roli audytu wewnętrznego w przedsiębiorstwie	25
Krzysztof Bielecki: Koncepcja umiejscowienia controllingu w strukturze górskiego ochotniczego pogotowia ratunkowego	32
Agnieszka Bojnowska, Wojciech Josek, Dorota Kuchta: Rachunek kosztów działań w symulatorze dydaktycznym przedsiębiorstwa produkcyjnego	38
Leszek Borowiec: Wykorzystanie funkcji controllingu w realizacji usług publicznych na podstawie badań	45
Adam Bujak: Problem pomiaru efektywności systemu rachunkowości przedsiębiorstwa	59
Anna Ćwiakała-Małys: Budżet przepływów środków pieniężnych w państwowej szkole wyższej a zasada kontynuacji działania	67
Zbigniew Dresler: Praktyczne możliwości i problemy wykorzystania dźwigni operacyjnej	86
Ryszard Duda: Rachunkowość zarządcza a ryzyko działalności gospodarczej konglomeratu bankowo-ubezpieczeniowego. Kontekst informacyjny	95
Małgorzata Durbajło-Mrowiec: Kapitał ludzki w kalkulacji wartości majątkowej przedsiębiorstwa	112
Alina Dyduch: Sprawozdawczość finansowa banku jako baza informacyjna controllingu	121
Marek Dylewski: Możliwości zastosowania rachunku kosztów działań w działalności jednostek samorządu terytorialnego	130
Joanna Dynowska: Instrumenty controllingu operacyjnego stosowane w przedsiębiorstwach województwa warmińsko-mazurskiego	138
Beata Filipiak: Nadwyżka operacyjna jako narzędzie w procesie podejmowania decyzji finansowych w jednostkach samorządu terytorialnego	146
Monika Foremna-Pilarska: Teoretyczne problemy controllingu – definicja.	154
Justyna Franc-Dąbrowska: Wyплаты pieniężne z zysku a płynność finansowa w przedsiębiorstwach agrobiznesu	163

Bartosz Góralski: Wycena złożonych wartości niematerialnych w spółce internetowej na przykładzie Interia.pl	174
Maria Hass-Symotiuk, Przemysław Mućko: Niefinansowa perspektywa oceny w controllingu operacyjnym zakładów opieki zdrowotnej	187
Marek Ignor: Rachunkowość sektora finansów publicznych na tle rachunkowości sektora prywatnego	194
Marcin Jędrzejczyk, Mieczysław Dobija: Miernik produktywności pracy w kontrolingu zysku i zyskowności	204
Andreas Jonen, Dorota Kuźdowicz: Stand der Controllingbezogenen Vorbereitungen auf Basel II – ein empirischer Vergleich zwischen Polen und Deutschland	215
Angelika Kaczmarczyk: Informacja sprawozdawcza małych i średnich podmiotów gospodarczych	226
Marcin Kaczmarek: Wykorzystanie polityki bilansowej w zarządzaniu	233
Zdzisław Kes: Transfer danych kosztowych z systemu finansowo księgowego na potrzeby budżetowania z wykorzystaniem MS Excela	246
Agata Klaus, Michał Kowalski: Kalkulacja kosztów kształcenia w uczelni wyższej na podstawie rachunku kosztów działań	257
Marcin Klinowski: Determinanty koncepcji zarządzania przez projekty	268
Krzysztof Konstantyn: Wprowadzenie rachunku kosztów działań w przedsiębiorstwie komunikacji samochodowej	274
Adam Kopiński: Elementy rachunku wyników banku	283
Roman Kotapski: Rola controllera w tworzeniu systemu ograniczenia ryzyka w działalności gospodarczej na przykładzie wydawnictwa	292
Beata Kotowska: Zapotrzebowanie na controllera w trójmiejskich przedsiębiorstwach – wyniki badań empirycznych	302
Michał Jerzy Kowalski: Modelowanie kosztów obiektów kosztowych w rachunku kosztów działań	310
Natalia Kucharska, Adam Kucharski: Wybrane problemy implementacji koncepcji zintegrowanej rachunkowości	322
Jarosław Kujawski: Agregacja budżetów kosztów wspomagana MS Excel	332
Zbigniew Leszczyński: Projektowanie i wdrażanie rachunku kosztów działań (ABC) w przedsiębiorstwie produkcyjnym „ISKRA” CNS Sp. z o.o.	344
Grzegorz Lew: Potrzeby ewidencyjne systemu motywacyjnego przedstawicieli handlowych	355
Hanna Lewandowska: Rynek zamówień publicznych – determinant informacji dla rachunkowości zarządczej na przykładzie samodzielnych zakładów opieki zdrowotnej	362
Teresa Maszczak: Procedury ustalania kosztu wytworzenia produktów w jednostkach przetwórstwa mleczarskiego	371

Dawid Michalak: Rozliczanie ośrodków odpowiedzialności na bazie metody „koszt plus”	378
Bożena Nadolna: Ustalanie kosztów relewantnych na potrzeby decyzji operacyjnych przy wykorzystaniu planowania scenariuszowego	386
Maria Niepłowicz: Zrównoważona karta wyników dla szpitala	395
Maria Niewiadoma: Szczególne aspekty utraty wartości aktywów w rachunkowości bankowej	401
Olga Pewniak-Kaliska: Proces doskonalenia a rachunek kosztów ciągłego doskonalenia	410
Krzysztof Prymon: Praktyczne problemy oceny sytuacji finansowej zakładów ubezpieczeń	418
Ewa Radawiecka: EVA – budowa systemu zarządzania przez wartość	424
Bożena Rudnicka: Rachunek zysków i strat jako źródło informacji o działalności jednostek budżetowych	434
Tomasz Siudek: Wpływ wybranych czynników na wykorzystywanie i opracowywanie planów w bankach spółdzielczych w Polsce	443
Krystyna Skoczylas: Wspomaganie controllingu logistyki w obszarze zaopatrzenia towarowego w przedsiębiorstwie handlowym	454
Elżbieta Sobów: Specyfika kalkulacji kosztu wytworzenia produktu w zakładzie drobiarskim	459
Sławomir Stępniaak: Controlling procesowo-funkcjonalny w przedsiębiorstwie handlowo-usługowym sektora energetycznego. Wykorzystywane narzędzia oraz rozwiązania organizacyjne	471
Marta Targowicz: Dobór systemu rachunku kosztów dla specyfiki promocji	486
Monika Tendaj-Bielawska: Wybrane elementy koncepcji controllingu właścicielskiego w spółce z udziałem jednostek samorządu terytorialnego ...	494
Joanna Toborek-Mazur: Rachunkowość jako system wspomagający proces zarządzania jednostkami gospodarczymi	500
Adam Węgrzyn: Wdrażanie controllingowej koncepcji zarządzania w przedsiębiorstwie państwowym – doświadczenia praktyczne	507
Marcin Wierzbiński: Bodźcowy system regulacji cenowej przedsiębiorstw ciepłowniczych	517
Beata Zackiewicz: Koncepcja nowego produktu w rachunku kosztów docelowych	524
Beata Zaleska: Możliwość zastosowania narzędzi rachunkowości zarządzanej w szpitalu	537
Joanna Zuchewicz: Istota funkcji informacyjnej rachunku kosztów w sektorze małych przedsiębiorstw	549
Tomasz Żyminkowski: Rola i instrumenty controllingu klientów	556

Summaries

Urszula Balon, Anna Boratyńska-Sala: Significance of Quality Costs in the Quality Management System	24
Piotr Bednarek: Evolution of Internal Audit Place and Role in an Enterprise	31
Krzysztof Bielecki: Conception of Location of Controlling in the Structure of Mountain Rescue Service	37
Agnieszka Bojnowska, Wojciech Josek, Dorota Kuchta: Use of Activity Based Costing in Production Company Educational Simulator	44
Leszek Borowiec: Controlling Functions in the Process of Public Services Rendering on the Basis of Conducted Survey	56
Adam Bujak: The Problem of Efficiency Measurement of the Enterprise's Accounting System	66
Anna Ćwiakała-Małys: The Budget of Liquid Asset in a Higher State School and/vs the Activity Continuation Rule	85
Zbigniew Dresler: Practical Aspects of Using Operating Leverage	94
Ryszard Duda: Management Accounting and Risk of the Business Activity of the Bank-Assurance Group. Information Context	111
Małgorzata Durbajło-Mrowiec: Human Capital in the Asset Value Calculation	120
Alina Dyduch: Financial Reporting of Bank as Information Base of Controlling.....	129
Marek Dylewski: Possibilities of Using Activity-Based Costing in Local Governemnt Practice	137
Joanna Dynowska: The Use of Operational Controlling Tools as Applied to Enterprises Within the Region of Warmia and Mazury	145
Beata Filipiak: Operational Surplus as an Instrument in Financial Decision Process in Local-Self Governments Units	153
Monika Foremna-Pilarska: Theoretical Problems of Controlling – Definition	162
Justyna Franc-Dąbrowska: Cash Disbursements from Profit and Financial Liquidity in Agro-Industry Companies.....	173
Bartosz Góralski: Practical Valuation of Compound Intangible Assets in Internet Companies Based on Interia.pl	186
Maria Hass-Symotiuk, Przemysław Mućko: Nonfinancial Assessment Perspectives of Operational Controlling in Health Care Organisations	193
Marek Ignor: Public Finance Sector Accounting Vis-À-Vis Private Sector Accounting	203
Marcin Jędrzejczyk, Mieczysław Dobija: Wage Productivity Measure in Profit and Profitability Controlling.....	214

Andreas Jonen, Dorota Kuźdowicz: Stan przygotowań polskich i niemieckich przedsiębiorstw średniej wielkości w obszarze controllingu do Nowych Umów Kapitałowych Basel II – wyniki badań empirycznych	225
Angelika Kaczmarczyk: Financial Information of Small and Medium Size Entities	232
Marcin Kaczmarek: Policy of Preparing of Financial Reports in Management ..	245
Zdzisław Kes: Transfer of Cost Data From Accounting's It System to Budgeting by MS Excel	256
Agata Klaus, Michał Kowalski: Calculation of Teaching Costs Using Activity Based Costing	267
Marcin Klinowski: Determinants of the Management by Projects Conception ..	273
Krzysztof Konstantyn: Conception of Introduction of Activity Based Costing in Enterprise of Car Transport	282
Adam Kopiński: Elements of the Account of a Bank's Financial Results	291
Roman Kotapski: Creating of the Risk's System at Publishing Company and a Role of the Specialist of Management Accounting at This System	301
Beata Kotowska: Demand for Controller in Enterprises of Gdansk Urban Agglomeration – Results of Empirical Research	309
Michał Jerzy Kowalski: Model of the Cost Objects' Expenditure in an Activity Based Costing	321
Natalia Kucharska, Adam Kucharski: Integrated Accounting Concept Implementation Problems	331
Jarosław Kujawski: MS Excel-Aided Aggregation of Cost Budgets	343
Zbigniew Leszczyński: Project and Implementation of Activity Based Costing In Production Firm	354
Grzegorz Lew: Record Needs of Sales Representatives' Motivation System ..	361
Hanna Lewandowska: Public Order Market as a Determinant of Management Accounting	370
Teresa Maszczak: Dairy Products Cost Estimating Procedures	377
Dawid Michalak: Responsibility Centers Settlement Based on the Cost Plus Method	385
Bożena Nadolna: Establishing of Relevant Cost for Operation Decisions with the Use of Scenario Planning	394
Maria Nieplowicz: Balanced Scorecard for Hospital	400
Maria Niewiadoma: Special Aspects of the Backwardness of Value of Assets in Banking Accounting	409
Olga Pewniak-Kaliska: Continuous Improvement Process And Kaizen Costing	417
Krzysztof Prymon: Practical Problems of the Assessment of the Financial Situation of Insurance Companies	423
Ewa Radawiecka: EVA – Building Management System Trough Value	433

Bożena Rudnicka: Profit and Loss Account as a Source Of Information about Activity of Budgetary Units	442
Tomasz Siudek: Impact of Chosen Factors on Taking Advantage and Elaborating Plans in Cooperative Banks in Poland	453
Krystyna Skoczylas: The Aid of Logistics Controlling in the Area of Supply in a Commercial Enterprise	458
Elżbieta Sobów: Specific Cost Calculation of Product Manufactured in a Poultry Processing	470
Sławomir Stępniaak: Process-function Controlling in Trade and Service Company Operating in Energy Industry. Tools Applied and Organizational Solutions	485
Marta Targowicz: Issue of Selecting a Cost Account System in Promotional Activities	493
Monika Tendaj-Bielawska: Selected Elements of the Conception of Owner's Controlling in a Company with the Participation of Local Government Units	499
Joanna Toborek-Mazur: Accounting as the System Aiding the Process of Managing Economic Units	506
Adam Węgrzyn: Implementing the Controlling – Based Management in a State – Owned Enterprise – Practical Experience	515
Marcin Wierzbński: Incentive Regulation Model of Heat Producers and Distributors	523
Beata Zackiewicz: Conception of New Product in Target Costing	536
Beata Zaleska: Possibilities of Application of Managerial Accounting in a Hospital	548
Joanna Zuchewicz: The Concept Of Costs Account Informative Function in the Sector of Small Enterprises	555
Tomasz Żyminkowski: Role and Instruments Of Clients' Controlling	562

Słowo wstępne

Controlling jest koncepcją zarządzania powiązaną z rachunkowością traktowaną jako system informacyjny. Działania controllingu są bowiem w dużym stopniu ukierunkowane na informacje zarządcze. Dlatego stworzenie odpowiedniego systemu informacyjnego, wspierającego realizację poszczególnych funkcji controllingu, jest ważnym zadaniem rachunkowości.

Związki controllingu z rachunkowością są bardzo mocne. Dotyczy to zwłaszcza rachunku kosztów i rachunkowości zarządczej, co jest związane z pomiarem rezultatów działalności jednostek gospodarczych. Ważnym zadaniem dla rachunkowości jest także informacyjne zabezpieczenie różnych sytuacji decyzyjnych. Od jakości informacji dostarczanych przez rachunkowość w dużym stopniu zależy skuteczność działań controllingowych.

Niniejszy zeszyt Prac Naukowych Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu zawiera 58 artykułów naukowych poświęconych różnym zagadnieniom rachunkowości traktowanej jako system informacyjny. W poszczególnych artykułach zaprezentowano zasady i procedury przetwarzania informacji w systemie rachunkowości przy uwzględnieniu potrzeb informacyjnych zarządzania jednostkami gospodarczymi. Część artykułów dotyczy zagadnień metodycznych, ukazujących wykorzystanie instrumentów rachunkowości w realizacji funkcji controllingu. Inne artykuły ukazują natomiast praktyczne problemy prowadzenia rachunkowości na potrzeby controllingu w różnych przedsiębiorstwach i instytucjach.

Mam nadzieję, że niniejszy tom będzie stanowić pewien wkład w dyskusję nad doskonaleniem systemu informacyjnego rachunkowości w controllingu jednostek gospodarczych.

Edward Nowak